

«Κύπρος: Καιρός να SOSουμε τις θάλασσές μας»

Τα τελευταία χρόνια, η Κύπρος όπως όλες οι χώρες παγκοσμίως, βιώνει τις ανυπολόγιστες επιπτώσεις της περιβαλλοντικής καταστροφής. Στην πόλη μας, τη Λεμεσό, το πρόβλημα διαφαίνεται κυρίως από την ποιότητα του νερού των θαλασσών μας, το οποίο όλο και ρυπαίνεται. Ως νέοι με οικολογικές ανησυχίες, δεν μπορούμε παρά να αναζητήσουμε τα βαθύτερα αίτια αυτής της πρωτοφανούς οικολογικής κρίσης που ταλανίζει το νησί μας, αλλά και να αναλογιστούμε τελεσφόρους τρόπους αντιμετώπισής της.

Θαλάσσια Ρύπανση - ένας παγκόσμιος κίνδυνος:

Χιλιάδες τόνοι απορριμμάτων καταλήγουν ετησίως στη Μεσόγειο, υπονομεύοντας την καθαρότητα του νερού και απειλώντας τη ζωή του ανθρώπου και των θαλάσσιων ειδών. Στο επίκεντρο του προβλήματος, βρίσκονται οι παραλιακές πόλεις της Μεσογείου, με αποτέλεσμα την άμεση κινητοποίηση των πολιτών. Ενδεικτικά, ιταλικές πόλεις έχουν επενδύσει σε σύγχρονες εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων για να μειώσουν την απόρριψη ρυπαντών στη θάλασσα, ενώ στην Ελλάδα, χρησιμοποιούνται ακόμη και Drones για τον εντοπισμό απορριμμάτων, και την ανάδυση αλιευτικού εξοπλισμού. Εμείς, ζώντας σε ένα νησί της Μεσογείου, επηρεαζόμαστε περισσότερο από τις επιπτώσεις τις θαλάσσιας ρύπανσης.

Αίτια της θαλάσσιας ρύπανσης στην Κύπρο:

Αρχικά, κύριοι ρυπαντές των θαλασσών μας αποτελούν τα όμβρια ύδατα. Το ανεπαρκές αποχετευτικό σύστημα στην Κύπρο, σε συνδυασμό με τα παλαιωμένα δίκτυα και αγωγούς έχουν ως αποτέλεσμα, τα όμβρια ύδατα να καταλήγουν στις θάλασσες και έτσι να υποβαθμίζεται η ποιότητα του νερού. Έπειτα, παράγοντες μόλυνσης του νερού, διαδραματίζει η έντονη λιμενική δραστηριότητα, ιδίως στο λιμάνι και στη μαρίνα της Λεμεσού, αλλά ακόμη περισσότερο τα εμπορικά πλοία που διέρχονται από το νησί. Δεδομένου ότι η Κύπρος βρίσκεται σε μια σπουδαία εμπορική ζώνη στην Ανατολική Μεσόγειο, η διέλευση πλοίων είναι ένα σύνηθες φαινόμενο. Το πρόβλημα έγκειται στο ότι οι δεξαμενές των πλοίων, αδειάζουν στα λιμάνια όπου αγκυροβολούν, ρυπαίνοντας το νερό, ενώ δεν είναι σπάνιο φαινόμενο τα ατυχήματα πλοίων και η εμφάνιση πετρελαιοκηλίδων. Ταυτόχρονα, πρόβλημα προκαλούν τα ιχθυοτροφεία, όπως αυτά στο Βασιλικό, όπου η τροφή που δίνεται στα ψάρια δεν μπορεί να αποικοδομηθεί, αλλά καταλήγει να επιπλέει στην επιφάνεια των θαλασσών. Όλα αυτά τα λύματα, μεταφέρονται στις ακτές και δυστυχώς, σε μια πόλη όπως η δική μας, στη Λεμεσό, συνιστούν παράγοντα μόλυνσης των κολυμβητικών υδάτων. Βέβαια, αξίζει να τονίσουμε ότι η ανάπτυξη που σημειώνεται τα τελευταία χρόνια στο νησί, συνοδεύεται κι από αντίστοιχη αύξηση του τουρισμού. Οι μαζικές αφίξεις τουριστών και

Θαλάσσια ρύπανση – Λεμεσός

Ιχθυοκαλλιέργειες στη Λεμεσό

κρουαζιερόπλοιων, αλλά και νέων κατοίκων που χτίζουν πάνω στη θάλασσα, αποτελούν μείζονα παράγοντα θαλάσσιας ρύπανσης. Τέλος, η Κύπρος στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στη γεωργία και ως εκ τούτου μέταλλα που περιέχονται στα εντομοκτόνα και τα χημικά λιπάσματα μολύνουν τον υδροφόρο ορίζοντα οδηγώντας στον ευτροφισμό. Έτσι, αναπτύσσονται φύκι και άλλοι μικροοργανισμοί που μειώνουν την καθαρότητα και το οξυγόνο στο νερό, με αποτέλεσμα να μειώνεται η βιοποικιλότητα, αλλά και να αμαυρώνεται η εικόνα των παραλιών.

Κατά την διερεύνηση του θέματος αποφασίσαμε να μιλήσουμε με δύο άτομα που θεωρήσαμε ειδικά για το θέμα της θαλάσσιας ρύπανσης στην Λεμεσό. **Τον Δρ. Άγγελο Μενελάου, Πρόεδρο του Τμήματος Ναυτιλίας και Εμπορίου του Πανεπιστημίου Frederick** και σύμβουλο της κυβέρνησης για θέματα θαλάσσιας ρύπανσης και **τον κ. Άλκη Παπή, Αναπληρωτή Πρόεδρο του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών** και ενεργό πολίτη της Λεμεσού με αρκετή αρθρογραφία για τα θέματα ρύπανσης.

Μέσα από την συζήτησή μας μαζί τους συγκεντρώσαμε πληροφορίες για τα **μέτρα που λήφθηκαν για την καταστολή του προβλήματος:**

Η Κυπριακή κυβέρνηση, έχοντας αναγνωρίσει τη σημασία του προβλήματος, προέβη στη λήψη μέτρων, όπως είναι ο συστηματικός καθαρισμός των παραλιών, η άμεση αντιμετώπιση των πετρελαιοκηλίδων, καθώς και η ειδική μεταχείριση των διερχόμενων κρουαζιερόπλοιων. Ειδικότερα, στη Λεμεσό, όπου το πρόβλημα είναι πιο επιτακτικό, το Υφυπουργείο Αλιείας αποφάσισε την αύξηση των περιπολιών στη θάλασσα από το Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, τη διενέργεια εκστρατείας επιθεώρησης του παραλιακού μετώπου Λεμεσού και τη τοποθέτηση απορροφητικών φραγμάτων σε ιχθυοκαλλιέργειες¹. Επιπλέον, η εταιρία “Ichthys Eco-Farm” έχει υποβάλλει Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον για τη μετακίνηση της ιχθυοκαλλιέργειάς της σε βαθύτερα ύδατα και την επέκταση της παραγωγής της από 300 τόνους σε 1500, στην κοινότητα Μονής Λεμεσού². Αυτά τα μέτρα αναντίρρητα συνέβαλλαν στην απίσχναση της περιβαλλοντικής κρίσης. Είναι όμως αρκετά;

Στην ερώτησή μας, **«Γιατί παρατηρούνται περισσότερα τέτοια φαινόμενα και δεν αντιμετωπίζονται;»**

Ο Δρ. Άγγελος Μενελάου απάντησε: *«Στην αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης, εμπόδιο συνιστά η απουσία δεδομένων που να αναδεικνύουν το πρόβλημα, με αποτέλεσμα να αδυνατούμε να βρούμε συγκεκριμένες λύσεις. Με αυτό, συνδέεται η ελλιπής χρήση της τεχνολογίας. Κάμερες και drones θα έπρεπε να αξιοποιηθούν για τον εντοπισμό θαλάσσιων αποβλήτων, συμβάλλοντας στην επίβλεψη και στην πρόληψη, πράγμα που δε συμβαίνει. Η συνεχής επίβλεψη και αστυνόμευση πρέπει να είναι προτεραιότητα!».*

¹ mstrati@pio.moi.gov.cy. (2024, August 20). Ανακοίνωση του Υφυπουργείου Ναυτιλίας σχετικά με την επιτήρηση και ασφάλεια του θαλάσσιου περιβάλλοντος -. GovCy. <https://www.gov.cy/naftilia/anakoinosi-tou-yfypourgeiou-naftilias-schetika-me-tin-epitirisi-kai-asfaleia-tou-thalassiou-perivallontos/>

² Environmental Impact Assessment study for the expansion of the fish farm Ichthys Eco-Farm (IEF) Ltd from 300 to 1500 tonnes/year (2023). (n.d.). Marine & Environmental Research (MER) Lab. <https://merresearch.com/portfolio-item/environmental-impact-assessment-study-for-the-expansion-of-the-fish-farm-ichthys-eco-farm-ief-ltd-from-300-to-1500-tonnes-year-completed-2023/>

Για τους τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος, ο ερωτηθέντας ομιλητής Δρ. Μενελάου τόνισε την ανάγκη του αγώνα προστασίας της θάλασσας με επιμονή και συνεχή κινητοποίηση. Ακόμη, επισήμανε τον ρόλο των εποπτικών αρχών στην προστασία των θαλασσών.

Στην ερώτησή μας: **«Ποιο θεωρείτε το πιο σημαντικό μέτρο που πρέπει να ληφθεί για την άμεση αντιμετώπιση της κατάστασης;»**

Ο κ. Άλκης Παπή απάντησε: *«Ιδιαίτερη έμφαση αξίζει να δοθεί στην ανάγκη δημιουργίας ενός ενιαίου οργανισμού για τη θαλάσσια ρύπανση. Στην Κύπρο δεν υπάρχει μια υπηρεσία για το περιβάλλον, αλλά κατακερματισμένες αρμοδιότητες π.χ. Αρχή των Λιμένων, οπότε δε μας δίνεται μια ολοκληρωμένη εικόνα του προβλήματος. Έτσι, είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός οργανισμού που να κάνει μαζικούς ελέγχους σχετικά με ό,τι σχετίζεται με τη θάλασσα και όχι επιμέρους οργανώσεις. Με αυτόν τον τρόπο, θα επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός και διαχείριση της κατάστασης, καθώς επίσης και αύξηση της αποδοτικότητας.»*

Πιθανοί τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος:

Δυστυχώς, αυτό που μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα είναι ότι υπάρχει ακόμη πολύς δρόμος για την ολική αντιμετώπιση του προβλήματος. Ούσα μια γενιά με οικολογικές συνειδήσεις και έχοντας μελετήσει το ζήτημα σχολιοτενώς, καταλήξαμε σε μια σειρά από μέτρα, η υλοποίηση των οποίων θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση της κρίσης. Αρχής γενομένης των όμβριων υδάτων, η αποτροπή κατάληξής τους στη θάλασσα είναι επιτακτική και επομένως θα πρέπει να δημιουργηθούν πιο σύγχρονες υποδομές, σωλήνες και αγωγοί, ώστε να μην υποβαθμίζεται η ποιότητα του νερού. Τα ήδη υπάρχοντα μέτρα αξίζει να εντατικοποιηθούν και να αυστηροποιηθούν. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται τα πρόστιμα σε κατοίκους και τουρίστες που μολύνουν τα νερά, η συστηματική επιτήρηση της ακτογραμμής από τους αρμόδιους φορείς, αλλά και η θέσπιση ενός οδικού χάρτη για τα ξενοδοχεία και άλλες υποδομές που θα σέβεται το θαλάσσιο περιβάλλον. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να επισημάνουμε τον ρόλο της παιδείας, ακρογωνιαίος λίθος αφύπνισης των συνειδήσεων, καθώς το σχολείο μπορεί να διδάξει στις νέες γενιές τη σημασία της οικολογίας και την προστασία των θαλασσών.

Ο ρόλος των νέων:

Οι νέοι, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της οικολογικής κρίσης. Περιπατώντας στην παραλία της Λεμεσού, απορήσαμε με την ανεύθυνη στάση κατοίκων και τουριστών που αλόγιστα πετούσαν τα σκουπίδια τους κατά μήκος της ακτογραμμής. Αντί να στεκόμαστε παθητικοί αποδέκτες αυτής της κρίσης, οφείλουμε να ευαισθητοποιήσουμε την κοινωνία. Μέσω της επικοινωνίας με αρμόδιους φορείς και της οργάνωσης ημερίδων, μπορούμε να γνωστοποιήσουμε τις περιβαλλοντικές μας ανησυχίες, προτείνοντας τρόπους αντιμετώπισης.

Η αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης στην Κύπρο, συνιστά αδήριτη ανάγκη, καθώς όπως λέει το ρητό, «Τη γη δεν την κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας, τη δανειστήκαμε από τα παιδιά μας». Επομένως πρέπει τόσο η κυβέρνηση, όσο και κάθε πολίτης, με γνώμονα τον 6^ο Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης «Καθαρό Νερό και Αποχέτευση» και τον 14^ο «Ζωή και Νερό», να αναλάβει ενεργό δράση, όχι μόνο για την προστασία του υδροφόρου ορίζοντα, αλλά και για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής.

Βιβλιογραφία:

Euronews. (2022, November 8). Ελλάδα: Drones καταπολεμούν τη θαλάσσια ρύπανση - «Ψαρεύουν» σκουριασμένο αλιευτικό εξοπλισμό. Euronews.
<https://gr.euronews.com/2022/11/08/ellada-drones-katapolemoyn-ti-thalassia-rupansi-psareyoyn-skoyriasmeno-alieytiko-exoplismo>

Νεοφύτου, Τ. Π. (n.d.). «Μαύρισε» ο κόλπος της Λεμεσού. «Μαύρισε» Ο Κόλπος Της Λεμεσού.
<https://simerini.sigmalive.com/article/2016/8/12/maurise-o-kolpos-tes-lemesou/>

Εικόνες:

Εκτός ελέγχου η θαλάσσια ρύπανση στη Λεμεσό - Ζητούμε δημιουργία ανεξάρτητου ενιαίου φορέα. (2017, August 7). Κίνημα Οικολόγων - Συνεργασία Πολιτών.
<https://cyprusgreens.org/ektos-elegchou-i-thalassia-rypansi-sti-lemeso-zitoyme-dimiourgia-aneksartitou-eniaiou-forea/>

Redirect notice. (n.d.).

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fallaboutlimassol.com%2Fo-a-kimonidis-eksigei-pos-ebale-ti-lemeso-stin-koryfi-tis-diethnoys-ixthyokalliergeias&psig=AOvVaw0z5oA1DsSVrjxvpsVcl50z&ust=1741732622581000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBcQjhxqFwoTCLjQw-bJgIwDFQAAAAAdAAAAABAZ>